

2009-09-01

Dnr FBR 154, 2009, 091
Dnr SPSM ALL 2009/533

Samtliga folkhögskolor

Ansökan om statsbidrag för särskilt kostnadskrävande stödinsatser till deltagare med funktionsnedsättning läsåret 2009/10

Folkhögskolor som har extra kostnader för stödinsatser till deltagare med funktionsnedsättning kan beviljas statsbidrag från Folkbildningsrådet (FBR) och Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM). FBR beviljar förstärkningsbidrag till pedagogiska stödåtgärder och SPSM beviljar bidrag till stödperson, tolk, anpassning av teknisk utrustning, läromedel m.m.

FBR och SPSM har utformat gemensam information för sina respektive bidrag. Informationen för läsåret 2009/10 bifogas. Statsbidragen är begränsade och täckning för samtliga redovisade kostnader är inte möjlig att ge.

Ansökan görs i Skolportalen på www.spsm.se under rubriken Bidrag/utbildningsanordnare. Se instruktioner i bifogade information.

Leif Näfver
Specialpedagogiska Skolmyndigheten

Britten Månsson-Wallin
Folkbildningsrådet

Bilagor:

Information om ansökan och fördelning av statsbidrag till folkhögskolor för insatser till deltagare med funktionsnedsättning läsåret 2009/10
Användareuppgifter med instruktioner

2009-09-01

Dnr SPSM ALL 2009/533
Dnr FBR 154, 2009, 091

Information om ansökan och fördelning av statsbidrag till folkhögskolor för insatser till deltagare med funktionsnedsättning läsåret 2009/10

Informationen är fastställd av Folkbildningsrådet (FBR) och Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) 2009-09-01.

Utgångspunkter

SPSM:s insatser syftar till att barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättningar ska få en utveckling och utbildning som präglas av likvärdighet, delaktighet, tillgänglighet och gemenskap.

Det övergripande uppdraget för SPSM är att alla ska ges möjlighet att nå målen för sina studier och utbildning.

FBR och SPSM utgår i sin handläggning av statsbidrag från de begrepp som fastslogs av Socialstyrelsen 2007, enligt följande:

Funktionsnedsättning definieras som nedsättning av en fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga. En funktionsnedsättning kan uppstå till följd av sjukdom eller annat tillstånd, eller till följd av en medfödd eller förvärvad skada.

Funktionshinder definieras som den begränsning som en funktionsnedsättning innebär för en person i relation till omgivningen. Funktionshinder handlar framför allt om bristande tillgänglighet i anpassningen av omgivningen, till exempel i utbildningssituationen.

Handikapp termen bör undvikas då den kan upplevas stigmatiserande. Uttrycket ”en handikappad person” kan ge intryck av att funktionsnedsättningen är den viktigaste egenskapen hos personen i fråga.

Åtgärder vidtas av folkhögskolan om den studerande möter hinder i sin dagliga livsföring. Vilka hinder som finns på skolan och hur svåra de är beror till stor del på utformningen av skolans miljö. En tillgänglig och fungerande miljö är inte hindrande. Funktionsnedsättningar som ofta kräver anpassning för att studiesituationen ska fungera är rörelsehinder, synskada, hörselskada, dövhet, dyslexi, utvecklingsstörning, förvärvad hjärnskada, psykisk och/eller neuropsykiatrisk funktionsnedsättning, olika medicinska funktionsnedsättningar som till exempel afasi och epilepsi.

Personer med tidigare kort utbildning, bristande läs- och skrivvana eller social problematik kan av den orsaken inte anses ha en funktionsnedsättning. Skolans bedömning av vilka deltagare som på grund av funktionsnedsättning har behov av insatser bör framgå av Policydokumentet (se Folkhögskolehjälpredan Flik06).

Grundläggande villkor

Bidrag kan endast beviljas för insatser i kurs som är statsbidragsberättigad enligt FBR:s definitioner. Insatser i uppdragsutbildning ska uppdragsgivaren svara för. Statens syften med statsbidrag till folkbildningen är bland annat att verksamheterna ska vara öppna för personer med funktionsnedsättning.

Bidrag för insatser till deltagare med funktionsnedsättning handlar alltid om *merkostnader*. Volymbidraget använder skolan för alla deltagare oavsett om de har en funktionsnedsättning eller inte. Folkhögskolorna kan ansöka om bidrag enligt följande:

Förstärkningsbidrag från FBR

FBR avsätter cirka tio procent av det ordinarie statsbidraget till förstärkningsbidrag som består av en *grundschablon* samt ett sökbart *extra förstärkningsbidrag*. Information om FBR:s förstärknings- och övriga statsbidrag finns i hjälpredan på www.folkbildning.se.

Det extra förstärkningsbidraget avser sådana pedagogiska insatser som hör till en folkhögskolas ordinarie verksamhet, men som det behövs mera av när man vänder sig till studerande med funktionsnedsättning. Sådana insatser är

- **ökad lärartäthet**
- **ökade samordnings- och syoinsatser**
- **ökade kurators- och psykologinsatser**

Grundschablon

Folkhögskolor som redovisar merkostnader för särskilda stödinsatser för deltagare med funktionsnedsättning eller för invandrare med brister i svenska språket, har tilldelats ett preliminärt ingångsvärde i form av deltagarveckor. För varje deltagarvecka får skolan en grundschablon (2009 är den 245 kronor).

Efter skolornas slutrapportering av verksamheten fastställs bidraget i mars efterföljande år. Vid färre genomförda deltagarveckor än preliminärt ingångsvärde återbetalas mellanskillnaden (regleras vid statsbidragsutbetalningen i april). Vid fler genomförda deltagarveckor kan skolorna i efterskott få visst bidrag även för dessa deltagarveckor, i mån av utrymme. Bidragets storlek är dock beroende av hur stor återbetalningen är från de skolor som genomfört färre deltagarveckor. Genomförd verksamhet inom grundschablonen utgör underlag för ett nytt preliminärt ingångsvärde.

För invandrare med behov av stöd i svenska språket utgår endast grundschablon. Uppgifter för beräkning av grundschablonen avseende både invandrare och deltagare med funktionsnedsättning som har stödbehov får FBR via folkhögskolornas ordinarie verksamhetsrapporteringen till SCB.

Extra förstärkningsbidrag - avser endast deltagare med funktionsnedsättning

Det extra förstärkningsbidraget är ett kostnadsrelaterat bidrag som *endast* gäller **merkostnader** för deltagare med **funktionsnedsättning**. Ansökan kan göras när skolans ökade pedagogiska insatser inte täcks av grundbidraget och den grundschablon som FBR tilldelat folkhögskolorna i form av ett ingångsvärde.

Vid ansökan om extra förstärkningsbidrag redovisas **samtliga deltagare** med funktionsnedsättning som får extra stöd samt **totala pedagogiska merkostnader**. SPSM reducerar vid handläggning av ansökan kostnaderna för de redovisade deltagarveckorna med belopp motsvarande grundschablonens värde.

Kostnader för ökad lärartäthet

Lärartäthet är ett viktigt kvalitetsbegrepp i folkhögskolans verksamhet. Deltagare med funktionsnedsättning kan ha behov av undervisning i små grupper med kostnader för förstärkta lärarinsatser som följd. Insatserna ska så långt som möjligt finansieras genom ordinarie statsbidrag. För väsentligt utökad lärartäthet kan skolan ansöka om extra förstärkningsbidrag.

Grunden för att bidrag ska beviljas för ökade lärarinsatser är att det rör sig om undervisning. Undervisning utförs av den som är anställd som lärare vid skolan. Undervisning kan i vissa fall också delvis utföras av den som annars är anställd som exempelvis husmor, kurator, logoped, assistent vid skolan. Anställningsförhållandet ska i sådant fall motsvara arbetsuppgiften. Det måste klart framgå att denna del av tjänsten avser lärararbete/undervisning.

Merkostnader för samordning, syo, kurator och psykolog

De insatser som folkhögskolan gör för sina deltagare ska självklart innefatta deltagare med funktionsnedsättning utan att särskilt bidrag utgår. Det är först när skolans insatser behöver utökas väsentligt på grund av att dessa deltagare har större behov av insatser än andra deltagare som skolan kan börja beräkna merkostnader för insatsen.

Särskilt utbildningsstöd/stödperson och Tilläggsbidrag, medel från SPSM

SPSM administrerar och fördelar flera olika statsbidrag som har till syfte att göra det möjligt för personer med funktionsnedsättning att studera och utbilda sig.

Verksamheten följs upp och utvärderas.

Folkhögskolor där FBR:s grundschablon inte täcker merkostnader för stödinsatser för deltagare med funktionsnedsättning kan söka bidrag från SPSM för

- särskilt utbildningsstöd/stödperson
- tolk för döva, personer med hörselskada, vuxendövhet eller dövblindhet
- anpassning av teknisk utrustning och läromedel m m
- organiserade fritids- och kulturaktiviteter m m

Särskilt utbildningsstöd

Stödperson (ej personlig assistans) söks av folkhögskolan och omfattar enligt Förordning om särskilt utbildningsstöd (SFS 2005:1074) sådan insats som inte bör tillgodoses genom kommunen, Försäkringskassan eller genom andra stödåtgärder av den som svarar för utbildningen.

Deltagare med funktionsnedsättning kan behöva både personlig assistans och stöd från skolornas stödpersoner för att klara av studiesituationen. Bidrag till stödperson är ett stöd till folkhögskolan (ej till personlig assistans). Särskilt utbildningsstöd kan omfatta stöd i den dagliga livsföringen som den studerande inte klarar själv och som inte tillgodoses av kommun eller Försäkringskassa.

Folkhögskolan ansvarar för stödet och är arbetsgivare för stödpersonerna. Skolan beviljas bidrag till stödpersoner som har en anställning som assistent eller stödperson. Detta gäller oavsett vilken yrkesutbildning personen har. För att bidrag ska beviljas måste anställningsförhållandet motsvara arbetsuppgiften.

Personalutrymmen för stödpersoner

Skolans stödpersoner bör ha tillgång till de personalutrymmen som finns på skolan. I de fall stödperson behöver särskilt utrymme för vilande/sovande tjänstgöring kan bidrag beviljas för hyra av ett rum. Detta under förutsättning att merkostnader uppstår, till exempel genom att skolan förlorar hyresintäkt för rummet.

För ytterligare information se Meddelandeblad "Personlig assistans och särskilt utbildningsstöd till deltagare med funktionsnedsättning på folkhögskola". Socialstyrelsen april 2008, www.spsm.se/bidrag samt cirkulär 08:53, "Information om stödinsatser avseende ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning som studerar vid folkhögskola" www.skl.se.

Tilläggsbidrag

Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen (Utgiftsområde 17 anslaget 14:2, ap 4) kan beviljas i de fall merkostnader för insatser inte täcks genom folkhögskolans ordinarie statsbidrag och grundschablon eller av annan finansier.

Bidrag kan bland annat beviljas för följande:

Tolk till studerande med hörselskada, dövhet, vuxendövhet eller dövblindhet

Insatsen ska planeras i samråd med kursdeltagaren. Bidrag för tolkkostnader prioriteras vid fördelning, vilket brukar innebära hög kostnadstäckning.

Anpassning av folkhögskolans tekniska utrustning

Bidrag kan beviljas till kostnader för anpassningar av skolans utrustning liksom för inköp av enklare teknisk utrustning (inte för inköp av datorer). Alla deltagare ska kunna använda skolans grundutrustning. Ansvar för anpassning av utrustning i studiemiljön har skol- och utbildningshuvudmännen.

Anpassade läromedel/studiematerial

Synskadades Riksförbund, SRF, ansvarar för teknisk anpassning av studiematerial för synskadade och dövblinda inom folkbildningen. Det kan till exempel vara kurslitteratur på kassett, Daisy, storstil eller punktskrift.

Kontakt tas med SRF, telefon 08-39 90 00 eller E-post: stud@srfriks.org.

För studerande med andra funktionsnedsättningar till exempel för döva, för studerande med utvecklingsstörning, dyslexi, afasi m.fl. kan bidrag beviljas för anpassning av studiematerial.

Särskilt tillgängliga fritids- och kulturaktiviteter

Deltagare med funktionsnedsättning förutsätts kunna delta i skolans ordinarie utbud av fritids- och kulturaktiviteter. Bidrag kan beviljas för anordnande och deltagande i särskilt tillgängliga fritids- och kulturaktiviteter.

Studiebesök/studieresor

Deltagare med funktionsnedsättning förutsätts finansiera sina studieresor på samma sätt som övriga deltagare. I undervisningen vid särskilt tillgängliga/riktade folkhögskolekurser ingår ofta praktiska moment varvade med teoretiska studier. För deltagare med funktionsnedsättning i **långa kurser** kan bidrag beviljas om högst 1 000 kronor per deltagare/läsår för studiebesök/studieresor som ingår i kursen. Bidrag kan även beviljas för resekostnader för medföljande stödperson och lärare samt för merkostnader om särskilt anpassat fordon behöver användas.

Skolans planering för resor och studiebesök bör göras så att kursdeltagare inte drabbas av merkostnader som uppstår till följd av funktionsnedsättningen eller måste avstå från praktiska moment av ekonomiska skäl.

Bidrag beviljas inte för resekostnader för personlig assistent eller för avgifter för Färdtjänst eller Riksfärdtjänst.

Handledning av personal

För att kunna möta de svårigheter som kan följa av en funktionsnedsättning kan en personalgrupp vid folkhögskolan behöva handledning. För merkostnader som uppstår för sådan handledning kan bidrag beviljas.

Insatser som inte berättigar till bidrag från FBR och/eller SPSM

Rehabilitering/habilitering

Folkhögskolans uppgift är att anordna utbildning. I folkhögskolans ansvar och anordnarroll ingår att avgränsa vad som är studier och vad som är vård eller rehabilitering/habilitering som ska finansieras av annan. Deltagare som behöver sjukgymnastik, läkarvård eller annan medicinsk insats under studietiden bör diskutera behov, utförande och finansieringen av insatserna med kommunen/landstinget som har ansvaret. Insatserna ligger utanför folkhögskolans ansvar och berättigar således inte till bidrag.

Personliga hjälpmedel

Bidrag beviljas inte för personliga hjälpmedel. För personliga hjälpmedel har sjukvårdshuvudmannen ansvar, oavsett om personen studerar eller inte.

Tillgängliga lokaler

Folkhögskolan ansvarar för att skolans lokaler är tillgängliga enligt den handikappolitiska ansvars- och finansieringsprincipen. (Regeringens handlingsplan "Från patient till medborgare", Prop. 1999/2000:79).

Bidrag till byggnadskomplettering, avskrivningar och/eller driftkostnader beviljas inte.

Fortbildning/kompetensutveckling av folkhögskolans personal

Folkhögskolan ansvarar för att all personal får fortbildning och kompetensutveckling. Detta gäller även fortbildning som finns inom området funktionshinder/funktionsnedsättning. Bidrag för fortbildning/kompetensutveckling beviljas inte för någon personalgrupp vid folkhögskolan.

Måltidskostnad för personal som äter tillsammans med kursdeltagare

Statsbidrag för fria/subventionerade måltider för folkhögskolans personal beviljas inte. Varje folkhögskola får ta ställning till hur måltidssituationen för deltagarna ska lösas på bästa sätt.

Statsbidrag beviljas heller inte för inköp av råvaror och/eller extra personalkostnader i samband med tillredning av olika typer av specialkost.

Rekrytering, information och administration

Bidrag beviljas inte för rekryteringsinsatser vare sig det gäller deltagare eller personal. Bidrag beviljas inte heller för löne- och personaladministration, personalvård, friskvård och. dyl.

Anpassningskurser

Anpassningskurser har definierats som särskilt anpassade korta kurser för deltagare med olika funktionsnedsättningar, som anordnas av folkhögskolor i nära samarbete med landsting och handikapporganisationer. Eftersom kurserna innehåller utbildning som ses som ett led i rehabiliteringen för den enskilde så förutsätts landstingen bekosta deltagarnas resor och uppehälle under kurs tiden.

Folkhögskolor med anpassningskurser ansöker i Skolportalen om statsbidrag till de merkostnader kurserna har för ökade lärarinsatser samt kostnader för stödperson (särskilt utbildningsstöd). Redovisning av anpassningskursernas övriga kostnader görs på blanketten "Slutredovisning anpassningskurs" som finns på www.spsm.se.

Blanketten ska fyllas i och skickas in till SPSM efter varje genomförd kurs.

Undantag för anpassningskurser för synskadade, som slutredovisar i särskild ordning enligt anvisningar från SPSM.

Ansökan via Internet (Skolportalen)

En samlad ansökan avseende både SPSM:s och FBR:s bidrag ska ske via Internet till SPSM.

Med detta utskick följer ett separat kuvert med instruktioner och tre användaruppgifter – **användar-id, lösenord och signeringskod.**

Observera ny signeringskod för läsåret 2009/10 som är giltig till 1 juli 2010! Den är personligt utställd och ska endast användas av skolans rektor.

Så här går ansökan till

1. Gå in på www.spsm.se, under rubriken *Bidrag/utbildningsanordnare* finns *Skolportalen*. Logga in med tilldelat användar-id och lösenord.
2. Fyll i ansökan enligt en steg-för-steg-metod. Inbyggda hjälptexter finns för varje steg.
3. Rektor garanterar med sin signeringskod att korrekta uppgifter redovisats i ansökan. Signeringskoden motsvarar rektors underskrift.
4. Rektor får, efter signering, en automatisk mail-bekräftelse (kvittens) från SPSM om att ansökan mottagits.

Ansökan kan endast ske via Skolportalen och senast 30 september. Därefter stängs Skolportalen.

Större avvikelser under läsåret från ansökt belopp ska meddelas SPSM.

Vid slutredovisning i juni 2010 kan eventuellt outnyttjade medel omfördelas.

Beslut

FBR

FBR fastställer det **extra förstärkningsbidraget** halvårsvis. Bidraget för hösten 2009 och våren 2010 fastställs efter folkhögskolornas slutredovisning av respektive halvårs verksamhet. FBR meddelar beslutet skriftligt i februari och september.

SPSM

SPSM:s bidrag för läsåret 2009/10 fastställs i slutet av oktober (preliminärbeslut). Bidragen fastställs efter skolornas slutredovisning i juni 2010. SPSM:s beslut meddelas skriftligt.

Samtliga beslut från SPSM för respektive folkhögskola är tillgängliga i *Skolportalen*.

Utbetalning

FBR

Underlag för utbetalning av **grundschablon** (förskott) utgör det preliminära ingångsvärde som fastställts för varje folkhögskola och som meddelas skriftligt i FBR:s årliga statsbidragsbeslut. För det **extra förstärkningsbidraget** baseras förskottsutbetalningen på cirka 70 – 80 % av sökta medel för läsåret 2009/10. Utbetalningen av dessa förskottsmedel sker kvartalsvis vid FBR:s ordinarie statsbidragsutbetalning.

Slutligt extra förstärkningsbidrag regleras mot utbetalda förskott i samband med FBR:s ordinarie statsbidragsutbetalning i kvartal två och fyra. **Slutlig grundschablon** regleras efterföljande kalenderår vid utbetalningen i kvartal två.

SPSM

Särskilt utbildningsstöd och tilläggsbidrag utbetalas av SPSM med cirka 50 % av beviljade medel i slutet av oktober. Efter redovisning av höstens verksamhet utbetalas ytterligare cirka 40 % av beviljade medel i februari 2010. Resterande medel utbetalas efter slutredovisning i juli 2010.

Redovisning

Hösterterminens kostnader redovisas senast den 15 januari 2010.

Vårterminens kostnader redovisas senast den 10 juni 2010.

Båda redovisningarna ska göras i *Skolportalen*.

Årsredovisning

Villkor för **förstärkningsbidraget** (grundschablon och extra förstärkningsbidrag) framgår av FBR statsbidragsvillkor för anslag 25:1 *Bidrag till folkbildningen*, som fastställs i samband med årligt statsbidragsbeslut. Förstärkningsbidragen ska redovisas i verksamhetsberättelse/årsredovisning och anges med belopp i resultaträkningen (alt i not). Vidare måste folkhögskolan ha fastställt ett **policydokument** för den verksamhet som bedrivs för deltagare med funktionsnedsättning och invandrare med brister i svenska språket.

SPSM kräver att de folkhögskolor, som under ett kalenderår beviljats **statsbidrag från SPSM på minst 150 000 kronor**, i sin årsredovisning **särredovisar anslagsposterna** så att det klart framgår vilka bidrag skolan erhållit från SPSM och hur de använts. I de fall dessa inte överensstämmer med de belopp som fördelats av SPSM ska faktiskt belopp redovisas och eventuella periodisering presenteras. Alternativt kan redovisning och periodisering ske i not. Till årsredovisningen ska revisionsberättelse bifogas.

*SPSM samordnar uppgifter från skolornas Årsredovisningar med FBR.
(Årsredovisningar behöver således inte sändas till SPSM.)*

För ytterligare upplysningar kontakta:

Kenneth Drougge	010-473 53 87 kenneth.drougge@spsm.se
Eva Valtersson	010-473 51 65 eva.valtersson@spsm.se
Kristina Yetkin	010-473 51 67 kristina.yetkin@spsm.se
Anna Larsson	010-473 51 62 anna.x.larsson@spsm.se